

EUROOPA KOHTU OTSUS

18. märts 1980*

[...]

Teenuste osutamine: kaabeltelevisioon

[...]

*1. Teenuste osutamise vabadus – Piirangud – Autoriõiguste kaitset käsitlevate siseriiklike õigusaktide kohaldamine – Õiguste loovutamine – Lubatav – Tingimused
(EMÜ asutamislepingu artikkel 59)*

*2. Teenuste osutamise vabadus – Piirangud – Õiguste omaniku nõusolekul teises liikmesriigis näidatud filmi edastamine kaabeltelevisiooni vahendusel liikmesriigis – Viimati nimetatud liikmesriigi territooriumil näitamisõiguste valdaja vastuväide – Lubatav
(EMÜ asutamislepingu artikkel 59)*

[...]

Kohtuasjas 62/79,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Brüsseli Cour d'appel'i esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

SA Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Coditel, Brüssel,

SA Coditel Brabant, Brüssel,

SA Compagnie liégeoise pour la diffusion de la télévision, Coditel Liège, Liège,

edasikaebajad,

ja

SA Ciné Vog Films, Schaerbeek,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

ASBL chambre syndicale belge de la cinématographie, St-Josse-ten-Noode,

SA de droit français “Les Films La Boétie”, Pariis,

Chambre syndicale des producteurs et exportateurs de films français, Pariis,

kostjad,

Intermixt, établissement d'utilité publique, Brüssel,

Union professionnelle de radio et télédistribution, Schaerbeek,

Inter-Régies, association intercommunale coopérative, Brüssel,

menetlusse astujad,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 59 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. O’Keeffe ja A. Touffait, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

kohtujurist: J.-P. Warner,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Oma 30. märtsi 1979. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. aprillil 1979, esitas Brüsseli Cour d’appel EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks eelotsuse küsimust asutamislepingu artikli 59 ja muude teenuste osutamise vabadust käsitlevate asutamislepingu sätete tõlgendamiseks.

2. Need küsimused tõusetusid autoriõiguste rikkumisega seotud hagimenetluses, mille algatas Belgia filmileviettevõtte SA Ciné Vog Films, kes on Cour d'appel'is toimivas menetluses vastustajaks. Hagimenetlus algatati Prantsuse äriühingu Les Films La Boétie ja kolme Belgia kaabelleviteenuste osutaja vastu; viimaseid nimetatakse edaspidi ühiselt Coditeli ettevõteteks. Hagi esemeks oli kahjutasunõue kahju eest, mis Ciné Vogile väidetavalt tekitati seoses sellega, et Belgiasse edastati Saksa televisioonis näidatud filmi "Le Boucher", mille Belgias levitamise ainuõiguse Ciné Vog oli omandanud äriühingult Les Films La Boétie.

3. Kohtuasja materjalidest ilmneb, Coditeli ettevõtted osutavad Belgia ametiasutuse loal kaabelleviteenust, mis hõlmab üht osa Belgiast. Abonentidele kuuluvad televiisorid ühendatakse kaabli abil ühisantennisüsteemiga, mis tänu teatud tehnilistele omadustele võimaldab võtta vastu Belgia saateid, aga ka mõningaid välismaiseid saateid, mida abonentidel ei ole alati võimalik eraantennidega vastu võtta. Lisaks parandab ühisantenn abonentide poolt vastu võetava pildi ja heli kvaliteeti.

4. Tribunal de première instance de Bruxelles, millele nimetatud hagi esitati, otsustas, et nõue on Les Films La Boétie osas alusetu, ent kohustas Coditeli ettevõtteid maksma Ciné Vogile kahjutasu. Coditeli ettevõtted esitasid selle otsuse vastu apellatsioonkaebuse. Cour d'appel teatas, et apellatsioonkaebust ei saa Les Films La Boétie osas vastu võtta, mistõttu nimetatud äriühing käesoleval ajal kohtuvaidluses ei osale.

5. Cour d'appel on vaidluse lahendamise seisukohalt olulised faktid kokku võtnud alljärgnevalt. 8. juulil 1969 sõlmitud lepingu alusel loovutas Les Films La Boétie kui kõikide filmiga "Le Boucher" seonduvate õiguste omanik Ciné Vogile nimetatud filmi Belgias levitamise "ainuõiguse" seitsmeks aastaks. Filmi näidati Belgia kinodes alates 15. maist 1970. 5. jaanuaril 1971 näidati Saksamaa televisiooni esimeses kanalis aga nimetatud filmi saksakeelset versiooni, mida oli võimalik ka Belgias näha. Ciné Vog arvates kahjustas filmi taoline edastamine filmiga seotud edaspidiseid majanduslikke huve Belgias. Sellele argumendile tuginedes süüdistas Ciné Vog äriühingut Les Films La Boétie selles, et viimane ei taganud tema poolt Ciné Vogile loovutatud ainuõiguse teostamist, ja Coditeli ettevõtteid selles, et need edastasid nimetatud filmi oma kaabellevivõrkude kaudu.

6. Kõigepealt käsitles Cour d'appel kaabelleviteenuste osutajate tegevust autoriõiguste rikkumise aspektist. Nimetatud kohtu arvates oli tegemist filmi "üldsusele edastamisega" antud valdkonna suhtes kohaldatavate sätete mõistes ning et autoriõigusi käsitlevate õigusaktide kohaselt, arvestades ka ühenduse õiguse mõju sellistele õigusaktidele, pidanuks neil seetõttu filmi oma võrkude kaudu edastamiseks olema Ciné Vogil luba. Cour d'appel'i sellest järeldusest tuleneb, et autoriõiguste omaniku poolt Saksamaa televisioonile antud luba filmi näitamiseks ei sisaldanud luba edastada seda filmi väljaspool Saksamaad asuvates kaabellevivõrkudes, või vähemalt Belgias asuvates kaabellevivõrkudes.

7. Seejärel uuris Cour d'appel ühenduse õiguse alusel Coditeli ettevõtete väidet, mille kohaselt filmide, mille osas tootja on autoriõigused üle andnud kogu Belgiat hõlmavale leviettevõttele, edastamise keeld on vastuolus EMÜ asutamislepingu sätetega, iseäranis artiklitega 85, 59 ja 60. Olles artiklil 85 põhineva argumendi tagasi lükanud, kaalus Cour

d'appel, kas Ciné Vogit poolt kaabelviteenuste osutajate vastu esitatud hagi on vastuolus artikliga 59, kuna "piirab Belgiaga piirnevas riigis, kus elavad teenuse adressaatideks olevad isikud, asuva ringhäälinguajaama võimalusi seda teenust vabalt osutada".

Apellatsioonkaebuse esitanud äriühingute arvates tuleb artiklit 59 mõista nii, et sellega on keelatud teenuste osutamise vabaduse piirangud, mitte ainult teenuste osutajate tegevusvabaduse piirangud, ja et see on kohaldatav kõikide juhtumite suhtes, mil teenuse osutamine hõlmab, on varasemas etapis hõlmanud või hõlmab tulevikus ühendusesiseste piiride ületamist.

8. Olles seisukohal, et see väide puudutab asutamislepingu tõlgendamist, esitas Cour d'appel Euroopa Kohtule alljärgnevad kaks küsimust.

"1) Kas Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikliga 59 keelatud piirangud hõlmavad ainult neid piiranguid, mis takistavad teenuste osutamist erinevates liikmesriikides asuvate isikute vahel, või ka samas liikmesriigis asuvate isikute vaheliste teenuste osutamise piiranguid, kui tegemist on teenustega, mis olemuslikult saavad alguse teisest liikmesriigist?"

2) Kui eeltoodud küsimuse esimesele osale vastatakse jaatavalt, siis kas teenuste osutamise vabadust käsitlevate asutamislepingu sätetega on kooskõlas olukord, kus isik, kellele on antud õigus näidata filmi ühes liikmesriigis, tugineb oma õigusele selleks, et keelata kostjal näidata seda filmi samas liikmesriigis kaabetelevisiooni vahendusel, kusjuures filmi taolisel näitamisel võtab kostja selle filmi selles liikmesriigis vastu pärast seda, kui kolmas isik on seda nimetatud õiguse esialgse omaniku nõusolekul edastanud teises liikmesriigis?"

9. Teise küsimuse sõnastusest ilmneb, et see küsimus esitatakse juhul, kui esimese küsimuse esimesele osale vastatakse jaatavalt. Cour d'appel on aga ilmselt silmas pidanud sellist vastust, et põhimõtteliselt on asutamislepingu artikkel 59 ja sellele järgnevad artiklid kohaldatavad asjaomaste teenuste osutamise suhtes, sest ainult sellisel juhul on teisel küsimusel mingi mõte.

10. Kõigepealt käsitleb Euroopa Kohus teist küsimust. Kui vastus sellele küsimusele on eitav, kuna selles kirjeldatud tegevus ei ole vastuolus teenuste osutamise vabadust käsitlevate asutamislepingu sätetega – eeldusel, et need sätted on kohaldatavad –, on eelotsusetaotluse esitanud kohtule seeläbi antud kogu teave, mis on vajalik talle esitatud õigusliku probleemi lahendamiseks kooskõlas ühenduse õigusega.

11. Teise küsimuse puhul tuleb lahendada küsimus, kas asutamislepingu artiklid 59 ja 60 keelavad filmiga seotud autoriõiguste loovutamise ühe liikmesriigi territooriumi piires, arvestades asjaolu, et järjestikused taolised autoriõiguste loovutused võivad viia ühisturu jaotamiseni filmitööstuse valdkonnas.

12. Filmid kuuluvad selliste kirjandus- ja kunstiteoste kategooriasse, mis tehakse üldsusele kättesaadavaks nende näitamise kaudu, mida võib teha lõpmatu arv kordi. Seetõttu erinevad asutamislepingu nõuete kohaselt autoriõiguste järgimisega seotud probleemid taoliste teoste puhul nendest probleemidest, mis tekivad seoses selliste

kirjandus- ja kunstiteostega, mille üldsusele kättesaadavaks tegemine on lahutamatu seotud teoste materiaalses vormis levitamise, nagu see on näiteks raamatute ja heliplaatide puhul.

13. Sellises olukorras on filmiga seotud autoriõiguste omanikul ja tema poolt loovutatud õiguste valdajatel õigustatud huvi saada filmi näitamise lubamise eest tasu, mille arvutamisel lähtutakse tegelikust või eeldatud näitamiskordadest, ning lubada filmi edastamist televisioonis alles siis, kui seda on kinodes teatud perioodi jooksul näidatud. Käesoleva kohtuasja materjalidest ilmneb, et Les Films La Boétie ja Ciné Vogt vahel sõlmitud lepingu kohaselt hõlmas loovutatud ainuõigus õigust näidata filmi "Le Boucher" Belgias üldsusele kinodes ja televisioonis, ent õigust näidata seda filmi Belgia televisioonis oli võimalik kasutada alles 40 kuud pärast filmi esmakordset näitamist Belgias.

14. Need faktid on tähelepanuväärsed kahes mõttes. Ühest küljest ilmneb neist, et autoriõiguste omaniku ja tema poolt loovutatud õiguste valdajate õigus nõuda filmi iga näitamise eest tasu on seda liiki kirjandus- ja kunstiteoste puhul autoriõiguste lahutamatu osa. Teisalt ilmneb aga, et filmidega seotud autoriõiguste kasutamist ja selle eest makstavaid tasusid ei saa reguleerida ilma, et võetaks arvesse nende filmide televisioonis näitamise võimalust. Küsimust, kas ühe liikmesriigi territooriumiga piirduv autoriõiguste loovutus võib kujutada endast teenuste osutamise vabaduse piiramist, tuleb käsitleda selles kontekstis.

15. Ehkki asutamislepingu artikkel 59 keelab teenuste osutamise vabaduse piirangud, ei peeta selles artiklis silmas teatud majandustegevuse elluviimisele seatud piiranguid, mis tulenevad intellektuaalomandi kaitset käsitlevate õigusaktide kohaldamisest, välja arvatud siis, kui selliste õigusaktide kohaldamine kujutab endast meelevaldse diskrimineerimise vahendit või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist. Sellise juhtumiga oleks tegemist siis, kui nimetatud õigusaktide kohaldamine võimaldaks autoriõiguste loovutuse osapooltel luua kunstlikke takistusi liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

16. Eeltoodust tuleneb, et kui autoriõigustega kaasneb õigus nõuda asjaomase teose igakordse näitamise eest tasu, ei saa asutamislepingu sätted põhimõtteliselt piirata seda, kuidas loovutuslepingu osapooled lepivad kokku autoriõiguste kasutamise geograafilistes piirides, et kaitsta autorit ja tema poolt loovutatud õiguste valdajaid. Pelk asjaolu, et need geograafilised piirid võivad langeda kokku riigipiiridega, ei nõua teistsugust järeltulekut, kuna liikmesriikides on televisioon korraldatud peamiselt seaduslike ringhäälingumonopoolide tegevuse kaudu, mis tähendab aga seda, et õiguste loovutamise lepingu territoriaalne kohaldamisala määramine mingitel muudel alustel oleks sageli teostatamatu.

17. Kogu liikmesriigi territooriumil filmi näitamise õiguse ainuvaldaja võib seega ühenduse õigusega vastuollu minemata tugineda oma õigusele selleks, et hageda kaabelleviteenuste osutajaid, kes on seda filmi edastanud oma kaabelvõrkudes, olles selle filmi saanud teises liikmesriigis asuvalt ringhäälinguajamalt.

18. Seega tuleb Brüsseli Cour d'appel'i poolt Euroopa Kohtule esitatud teisele küsimusele vastata nii, et teenuste osutamise vabadust käsitlevad asutamislepingu sätted ei keela

isikul, kellele on loovutatud õigus näidata filmi ühes liikmesriigis, tugineda oma õigusele selleks, et keelata selle filmi loata näitamist nimetatud liikmesriigis kaabeltelevisiooni vahendusel selliselt, et film võetakse vastu ja edastatakse pärast seda, kui kolmas isik on seda nimetatud õiguse esialgse omaniku nõusolekul edastanud teises liikmesriigis.

19. Teisele küsimusele antud vastusest ilmneb, et ühenduse õigus – eeldusel, et see on kohaldatav kaabelviteenuste osutajate tegevuse suhtes, mis on eelotsusetaotluse esitanud kohtus algatatud menetluse põhjuseks –, ei mõjuta käesoleval juhul autoriõiguste kaitset käsitlevate õigusaktide kohaldamist eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt. Seega ei ole esimesele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

20. Saksamaa valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni poolt Euroopa Kohtule märkuste esitamisel kantud kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Brüsseli Cour d'appel'i poolt 30. märtsi 1979. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

Teenuste osutamise vabadust käsitlevad asutamislepingu sätted ei keela isikul, kellele on loovutatud õigus näidata filmi ühes liikmesriigis, tugineda oma õigusele selleks, et keelata selle filmi loata näitamist nimetatud liikmesriigis kaabeltelevisiooni vahendusel selliselt, et film võetakse vastu ja edastatakse pärast seda, kui kolmas isik on seda nimetatud õiguse esialgse omaniku nõusolekul edastanud teises liikmesriigis.

Kutscher

O'Keefe

Touffait

Mertens de Wilmars

Pescatore

Mackenzie Stuart

Bosco

Koopmans

Due

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. märtsil 1980. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher